

การผสมพันธุ์

ภาชนะในการเพาะพันธุ์อาจใช้บ่อซีเมนต์หรือตุ้กระจก โดยใส่วัสดุพองเพื่อเป็นที่หลบซ่อนของลูกปลา โดยใช้อัตราส่วน คือ เพศผู้ 2 ตัว : เพศเมีย 5 ตัว ปลอຍประมาณ 5 ชุด (เพศผู้ 10 ตัว เพศเมีย 25 ตัว) ต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร เมื่อปลาจะผสมพันธุ์กัน ปลาเพศผู้จะว่ายน้ำไปใกล้ปลาเพศเมีย และปลอຍน้ำเชื้อผ่านทางอวัยวะช่วยในการสืบพันธุ์ไปเก็บไว้ในท่อนำไข่ของปลาเพศเมีย (น้ำเชื้อเพศผู้สามารถเก็บไว้ในท่อนำไข่ได้นานถึง 8 เดือน) จากนั้นปลาเพศเมียใช้เวลาฟักในท้องนานประมาณ 22-30 วัน จึงฟักออกเป็นตัว เมื่อลูกปลาออกจากท้องแม่หมด ควรนำลูกปลาออก เพื่อป้องกันไม่ให้แม่ปลากินลูก โดยเฉลี่ยแม่ปลาแต่ละคอกออกลูกประมาณ 40-50 ตัว

การอนุบาลลูกปลา

ลูกปลาที่เกิดใหม่ในระยะแรก ให้ไรแดงหรืออาร์ทีเมียแรกฟัก วันละ 2 ครั้ง เมื่ออายุประมาณ 2 สัปดาห์ เปลี่ยนเป็นอาหารสำเร็จรูปที่มีขนาดพอดีกับปากปลา ควรเปลี่ยนถ่ายน้ำทุกวัน ประมาณ 20% ของปริมาณน้ำทั้งหมด เมื่อลูกปลาอายุประมาณ 1-2 เดือน ควรเลี้ยงแยกเพศ เพื่อป้องกันไม่ให้ผสมพันธุ์กันเอง

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

กลุ่มวิจัยสัตว์น้ำสวยงามและพรรณไม้น้ำ

กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

กรมประมง

ที่ตั้ง : 50 กรมประมง เกษตรกลาง บางเขน
ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร : 02-579-1862

Email : inland.aquaorna@gmail.com

website : www4.fisheries.go.th/aquaticplantandornamentalfish

การเพาะพันธุ์

ปลาออกลูกเป็นตัว

Livebearers

Breeding in Thailand

การเพาะเลี้ยงปลาสวยงามออกลูกเป็นตัว

(ปลาหางนกยูง ปลาสอด ปลานอกลูณ ปลามอลลี)

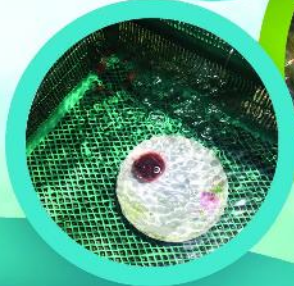
ปลาออกลูกเป็นตัว หมายถึง กลุ่มปลาที่ออกลูกเป็นตัวโดยไข่ที่อยู่ในท้องของตัวเมียที่ได้รับการปฏิสนธิกับเชื้อตัวผู้ แล้วเจริญและพัฒนาอยู่ในรังไข่ประมาณ 6 สัปดาห์ จึงออกเป็นตัวมาจากท้องแม่ปลา สามารถว่ายน้ำเป็นอิสระ และมีอวัยวะทุกอย่างสมบูรณ์เหมือนปลาเต็มวัย

ปลาออกลูกเป็นตัวมีลักษณะพิเศษคือ ก้านครีบกันของปลาตัวผู้เปลี่ยนเป็นอวัยวะที่ใช้ในการสืบพันธุ์ เรียกว่า โกลโนโพเดียม โดยปลาตัวผู้ใช้โกลโนโพเดียมสอดเข้าไปในช่องเพศของปลาตัวเมีย เพื่อส่งน้ำเชื้อเข้าไปผสมกับไข่ หรือเก็บไว้ในท่อนำไข่เพื่อผสมภายหลัง ไข่ที่ได้รับการผสมแล้วจะฟักเป็นตัวภายในท้องของแม่ปลา เมื่อแม่ปลาได้รับน้ำเชื้อเพียงครั้งเดียวก็สามารถให้ลูกปลาได้หลายคอก โดยที่ไม่ต้องรับการผสมจากปลาตัวผู้อีกเลย

การเลี้ยงพ่อแม่พันธุ์

กลุ่มปลาออกลูกเป็นตัวมีวัยเจริญพันธุ์เมื่อมีอายุประมาณ 3 เดือน เมื่อลูกปลาโตพอที่จะแยกเพศได้ (อายุ 1-1.5 เดือน) ควรเลี้ยงแยกเพศไว้เพื่อป้องกันไม่ให้ปลาผสมพันธุ์กันเอง ภาชนะที่ใช้เลี้ยงไข่ได้ทั้งอ่างซีเมนต์และตู้กระจก ควรมีอุปกรณ์เพิ่มออกซิเจนในน้ำ อุณหภูมิ น้ำ 25-29 องศาเซลเซียส อาหารที่ใช้เลี้ยงพ่อแม่พันธุ์ ได้แก่ ไรแดง ไรทะเล ลูกน้ำ หนอนแดง หรืออาหารสำเร็จรูปที่มีระดับโปรตีน 30-40% ให้อาหารวันละ 2 ครั้ง

การคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์

ควรเลือกปลาที่มีอายุ 3 เดือนขึ้นไป มีลักษณะลำตัวและครีบสมบูรณ์ รูปร่างได้สัดส่วน แข็งแรง ว่ายน้ำปราดเปรียว มีสีและลวดลายสวยงามตรงตามสายพันธุ์ เพศผู้มีลักษณะต่างจากเพศเมียตรงที่มีอวัยวะที่ใช้ในการสืบพันธุ์ ที่เรียกว่า โกลโนโพเดียม (Gonopodium) ส่วนเพศเมียควรมีสีและลวดลายที่เหมือนกันหรือคล้ายกับเพศผู้มากที่สุด เพื่อไม่ให้ลูกปลามีลักษณะที่แปรปรวนมาก และควรหาพ่อแม่ปลาจากแหล่งอื่นบ้าง เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดจากการผสมเลือดชิด (Inbreeding) ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ลูกปลารุ่นต่อ ๆ ไปมีความอ่อนแอ และมีอัตราการอดต่ำ

